

Effektiv smittebeskyttelse i egen besetning

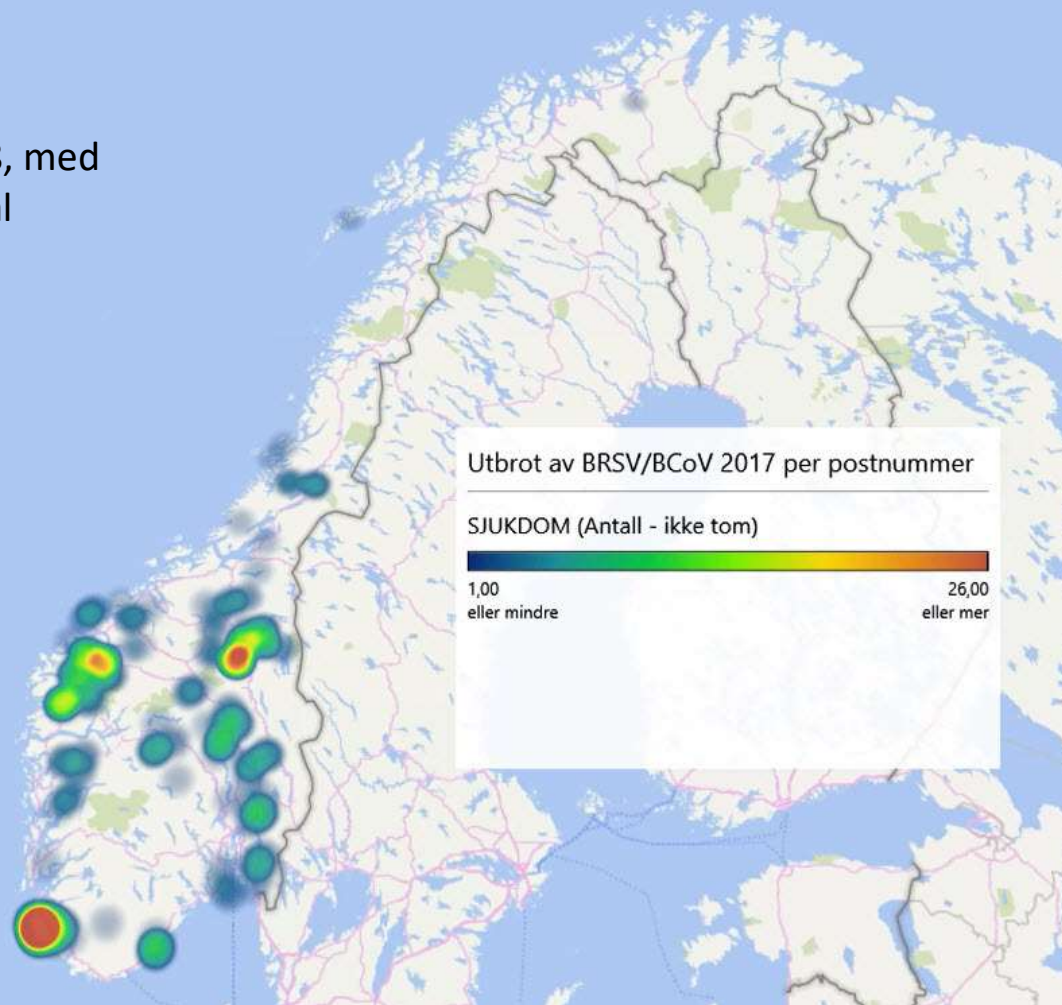

*Veterinær Dag Lindheim
Leder beredskap og sykdomsovervåkning –
Tine Rådgiving og Medlem*

01.01.2018 00:00

Toppmåneden – januar 2018, med
217 varslede tilfeller nasjonal

Godt smittevern – HVER dag!

Det lønner seg!

Hvert tilfelle av luftveissykdommer eller smittsom diaré hos storfe koster dyreeier i gjennomsnitt over 125 000 kroner.

Fra juli 2017 til juni 2018 varslet TINE beredskap 703 tilfeller !

Samlet «prislapp» ca. 90 millioner kroner

5 sesonger senere, juli 2022 til juni 2023: 85 tilfeller varslet i landet.

Prislapp 10,6 millioner kroner

Varsling av milde smittsomme husdyrsykdommer

TINE skal bidra til å begrense utbredelsen av tapsbringende smittsomme dyresykdommer i storfe- og geiteholdet.

Hva er dette ?

**BVD- bekjempelsen
(1993 – 2006) har spart norsk
Landbruk for over 2 milliarder
kroner netto!**

Kjell Aukrusts versjon av virus –
Logo for BVD-prosjektet på 90-tallet

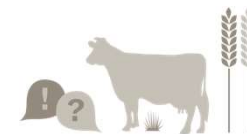
Andre gode grunner til å praktisere godt smittevern, enn det økonomiske.

- God helse er en av forutsetningene for god dyrevelferd
- Sjuke dyr produserer mindre, gir dårligere produkter og forurenses mer per kilo produsert
- Friske dyr trenger ikke antibiotika
- Friske dyr er viktig for omdømmet

Hvordan kan utbrudd avgrenses ?

- «Bøttevis» med forskning som sier mye om hvordan smittedynamikken er – **avgrensning nytter**
- De gode eksemplene «hjemme»
 - Coronavirustilfellet på Jæren i desember 2014 – ble med ett tilfelle (Historisk der !)
 - Coronavirustilfelle i Vest-Agder i januar 2014 – det ble med ett tilfelle
 - BRSV i Vågå , fra 40 tilfeller i 2015 til 2 tilfeller under utbrudd i 2017 og i 2019
 - BRSV , enkelttilfeller i Hardanger, i Vik i Sogn, deler av Østerdalen og på Sunnmøre.
 - Ringorm i Rogaland, god varsling, soner med tiltak mot livdyrkontakt, og effektiv sanering
 - Osv.....
 - ***Fellesnevner for samtlige : Bonde varsler veterinær når symptomer starter og det er mistanke, umiddelbar varsling videre til MATTILSYNET (Liste 2 sykdommer som Ringorm eller Tuberkulose) eller TINE (Liste 3 sykdommer som diarè (eks. Coronavirus), som varsler andre aktører – som alle gjør «jobben sin»***

Veldig aktuelle sykdommer i Norge nå, som en bør unngå å få på fjøset

- Digital dermatitt
- Ringorm (Rogaland og Trøndelag nå)
- Smittsom mastitt (Str. Agalactiae)
- Smittsom diarè
- Smittsomme luftveisinfeksjon
- Storfetuberkulose (Rogaland/Vestland nå– ukjent kilde, Norge hatt fristatus siden 1963 og 40 år siden vi hadde få sporadiske tilfeller). Denne MÅ vi bli kvitt med tanke på omdømmet til norsk storfehold både nasjonalt og internasjonalt.

Påminnelse om ringormsymptomer. Husk ringorm forårsakes av sopp. Kontaktsmitte.

Klinisk bilde - Melkefe

- Mange og sammenflytende flekker på hode og hals

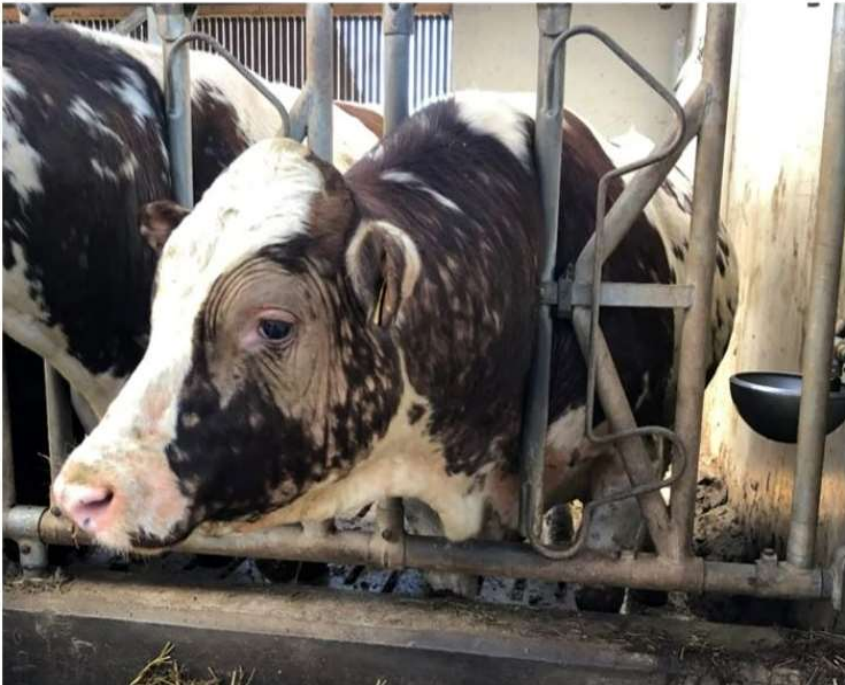
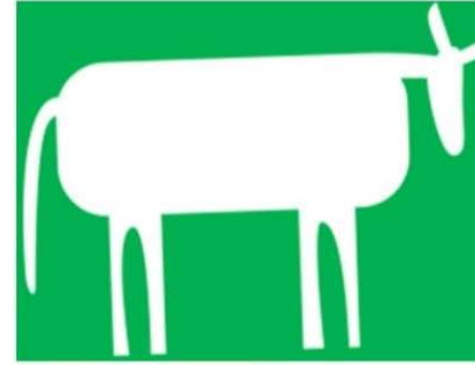

Foto: A. Reiersen

På kjøttferaser kan det være langt mindre med synlige flekker.

Klinisk bilde - Kjøttfe

- Enkeltstående flekker, ofte på flanke og rygg.

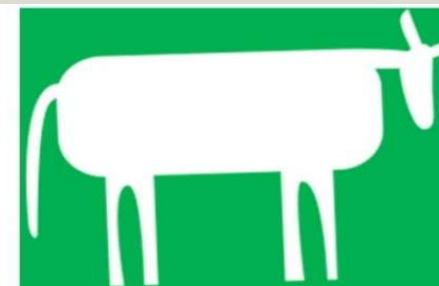
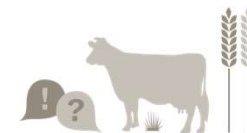

Foto: A. Reiersen

Smitteveier generelt

«intet nytt under solen» hva smitteveier angår, «topp 10» er i prinsippet som de har vært, minst siden 2. verdenskrig

- Livdyrkjøp
- Livdyrsjåfør eller slaktebilsjåfør innom fjøset
- Annen livdyrkontakt inkl. fellesbeite
- Avløser
- Bonden sjøl, i hans/hennes «ferd» viden omkring
- Nabobønder
- Inseminør
- Veterinær
- Rådgiver
- Servicefolk av ymse slag, melkeanlegg, ventilasjon, skadedyrfirma, «såpeselgere»
- Tankbilsjåfør
- Fôrleveranser
- Andre besøkende
- Kjøp og lån av brukt landbruksutstyr som ikke er tilstrekkelig reingjort

Mye brukt prinsippskisse for smittesluse. OBS ! Har også sine mangler. (Hvilke ser du?)

Smittevern i praksis

Ikke nok å ha smittesluse, **må brukes - korrekt**

Utstyr skal ikke passere slusa. Hvis noe skal over skal det desinfiseres både på vei inn og ut.

Større variasjon i **bruk** av smittesluser enn i **utforminga** av smitteslusa.....

Smittevernplanen skal ikke være til pynt på veggen 😊

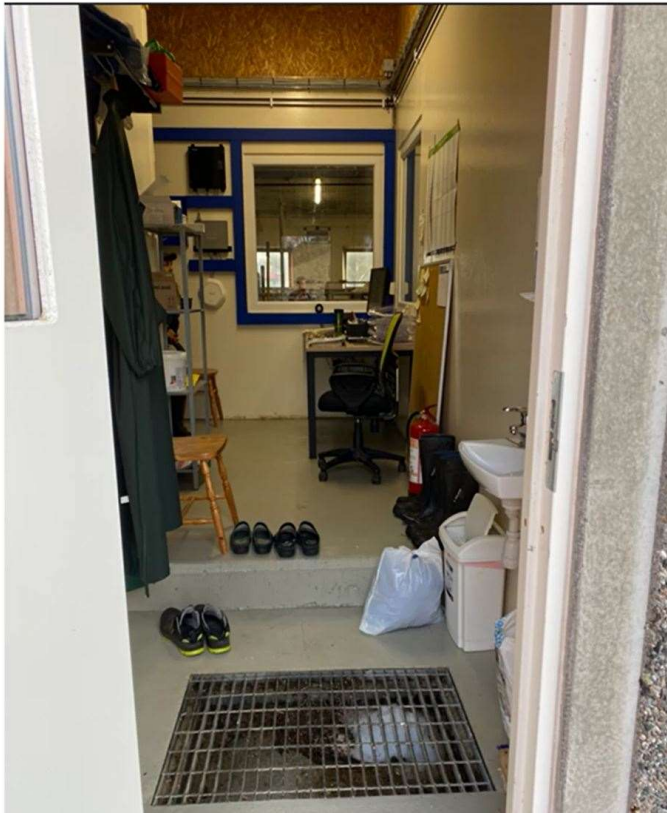
Smittesluser

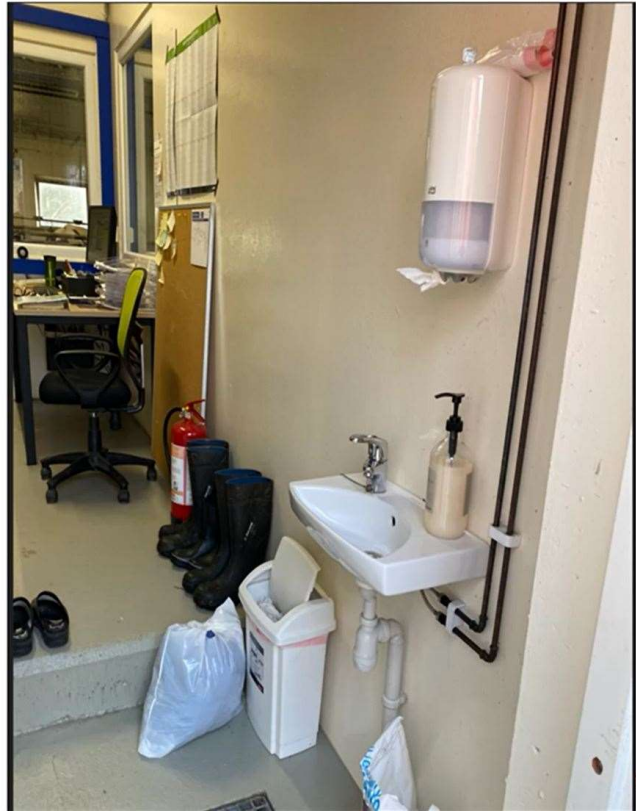

Smittesluser

Bilde 9 Smittesluse med mulighet for å skifte sko og klær, kl og et opphøyd skille mellom sonene.

Oppsummering fokusområder i en smittesluse

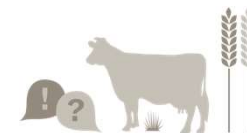
- Tydelig skille mellom rein og urein avdeling
 - Muligheter for vask med såpe, varmt og kaldt vann
 - Tørkepapir
 - Sjøppelbeholder
 - Desinfeksjonsmulighet
 - Hindre kryssforurensing mellom besetningens overtrekkstøy og besøkende sitt private tøy
 - Rent og ryddig
 - Ikke lagerplass, bare det som er nødvendig å oppbevare i en sluse
 - Plassering av sluk
 - Personlige eiendeler
-
- Det er ingen fasitsvar for hvordan ei smittesluse skal se ut. Må fungere i praksis

Smittesluse ved levering av dyr – livdyr og slaktedyr

Funksjonelle krav:

- transportøren skal ikke inn i husdyrrom
- besetningens eget personell skal enten ikke på dyrebilen eller tilbake fra dyrebil til husdyrrommet uten bytte av klær og skotøy
- dyr ikke kan returnere til husdyrrommet

Tiltak på gård ved melkehenting, når mistanke om sjukdomsutbrudd.

1. Bondens ansvar

Rent i melkerom og på tappeplass (alltid et krav etter TINEs regler). Rengjøring både før og etter besøk av tankbil *

1. få melkeslangen opp fra golvet, vha. f.eks. ren Europall (bedre forslag ?)
2. sette frem søppeldunk ved ytterdør til sjåførens brukte engangstøy
3. Strø godt utenfor melkerom dersom det er glatt – plastovertrekk er ikke sklisikkert !
4. **Unngå kryssende trafikk med besøkende utomhus.**

2. Sjåfør ansvar

1. skal ha på seg engangsovertrekk, frakk/dress, fotposer (ikke de tynne blå – holder ikke) og hansker
2. ikke bevege seg mer rundt enn strengt nødvendig for å gjennomføre henting *
3. engangstøy etterlates på gården ved avreise, i søppeldunk/sekk el.l.
4. sende avviksmeldinger når ikke holdbare henteforhold – så det blir gjort noe med *

Vi forsøker å legge om henterute innenfor «rimelighetens grenser», særlig når det er ett – til noen få nye tilfeller i et område

**= også en del av «hverdagssmittevernet»*

**Drar en først kuskitt med seg inn i førerhuset på bilen,
kan en spre smitte derfra i dagevis og opptil i flere uker !**

- ***DU ER SMITTEVERNSJEFEN !***
smittevernet må sitte «mellom øra»
 - Stille like strenge krav til alle som reiser gård i mellom.
 - Legge forholdene godt til rette for smittesikring ved besøk
 - Smittevern virker når det gjøres skikkelig!

Bøndene blir stadig mer bevisstgjorte på smittevernets betydning - en villet utvikling

Besøkende som ikke følger opp forventede smitteverntiltak kan bli gjort erstatningspliktige - og det er i hvert fall en risiko for omdømmet.

Også et forskriftskrav for bonden (fra 1.7.2018) at hun/han har en **smittevernplan** for gården, som oppdateres årlig (ikke alle i mål ... men det bedrer seg dag for dag).

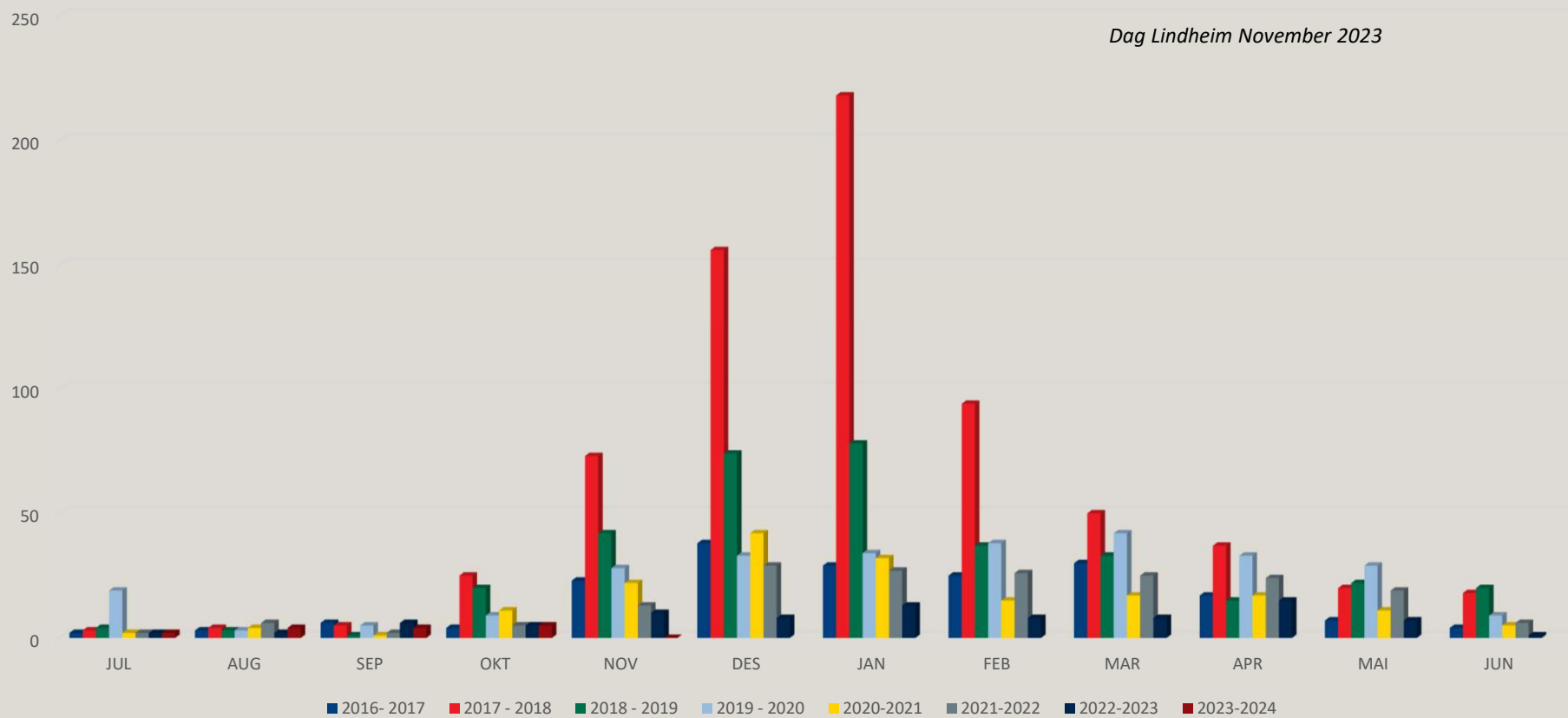
Til Senter for beredskap i TINE får vi stadig oftere klager/historier fra bønder som er svært misfornøyde med oppførsel til besøkende inkl. tankbilsjåfører i enkelte områder

MEN vi får også mange skrytehistorier, om tankbilsjåfører som gjør en god jobb mht. smittevernet 😊

Meldte tilfeller med mistanke om smittsom luftveisinfeksjon og/eller diarrè
TINE beredskapstelefon

Dag Lindheim November 2023

Lykke til med smittevernet !

– varsle uten opphold til dyrlegen din om du mistenker du har fått inn noe smittsomt på fjøset.

TINE RÅDGIVING
OG MEDLEMSERVICE

Takk for meg !

